

SIEDO

**SOCIETATEA INDEPENDENTĂ PENTRU
EDUCAȚIE ȘI DREPTURILE OMULUI**

Oleg Boșcanean

**STANDARDE PENTRU PROFESORI
DE EDUCAȚIE CIVICĂ**

**MD
Z-17
(1,2003)**

CHIȘINĂU 2003

MD Z-17(1,2003)

Standarde pentru profesorii de educație civică / Societatea Independentă
pentru Educație și Drepturile Omului. [Oleg Boșcanean]. - Chișinău : SIEDO,
2003. - 32 S.

Deutsche Titelfassung: Normen für den Lehrer im Fach Sozialkunde

2006/707

Dumitru Patrașcu, doctor habilitat în pedagogie, profesor universitar

Chișinău 2003

Georg-Eckert-Institut BS78

1 170 630 9

© SIEDO, 2003

SOCIETATEA INDEPENDENTĂ PENTRU EDUCAȚIE
ȘI DREPTURILE OMULUI

STANDARDE PENTRU PROFESORII
DE EDUCAȚIE CIVICĂ

Georg-Eckert-Institut
für internationale
Schulbuchforschung
Braunschweig
Schulbuchbibliothek

2006/707

CHIȘINĂU 2003

CONȚINUT

Prefață	3
Introducere	4
Standardele: aspectul general	6
Standardele desfășurate:	
PROIECTAREA INSTRUIRII	
I. Cunoașterea și înțelegerea curriculumului	8
II. Proiectarea didactică a cursului /disciplinei	9
III. Adaptarea instruirii la necesitățile individuale	10
MANAGEMENTUL CLASEI	
IV Mediul fizic al cadrului de învățare	11
V. Mediul psihologic	11
VI. Managementul elevilor și grupurilor	12
VII. Managementul resurselor și timpului	12
VIII. Motivarea elevilor	13
INSTRUIREA	
IX. Comunicarea	14
X. Utilizarea strategiilor de predare	14
XI. Monitorizarea procesului de instruire	15
XII. Formarea și dezvoltarea competențelor civice	15
XIII. Evaluarea și autoevaluarea	16
RELAȚII DE PARTENERIAT	
XIV. Relațiile cu membrii comunității școlare	17
XV. Relațiile cu părinții și membrii comunității locale	18
DEZVOLTAREA PROFESIONALĂ	
XVI. Dezvoltarea profesională și perfecționarea	18
ETICA PROFESIONALĂ A PROFESORULUI DE EDUCAȚIE CIVICĂ	
XVII. Etica profesională a profesorului de educație civică	20
Obligațiile funcționale ale profesorilor	21
Sugestii pentru autoevaluare	22

MD
Z-17
(1/2003)

PREFAȚĂ

*Nu-i înveți pe alții ceea ce vrei,
nu-i înveți ceea ce știi – îi înveți ceea ce ești.*

J. Jaurès

Setul de standarde pe care îl țineți în mână este un produs al colaborării Societății Independente pentru Educație și Drepturile Omului (SIEDO) cu un grup de profesori de educație civică din diverse instituții de învățământ ale Republicii Moldova.

Dedicată misiunii de a promova valorile societății democratice prin educație și exemplul propriu, SIEDO și-a propus elaborarea unui asemenea tip de standarde din mai multe motive, principalele fiind următoarele:

- datorită acestor standarde, va fi posibil ca studenții facultăților pedagogice să cunoască din timp cerințele față de profesiunea pe care o vor îmbrățișa în curînd și vor stăruii în asimilarea cunoștințelor și abilităților necesare;
- setul de standarde va orienta activitatea profesorilor care deja predau această disciplină.

Standardele prezentate în acest document pot servi în calitate de instrument pentru persoanele care merg cu evaluarea prin școli, dar ele nu sînt elaborate pentru acest scop. Standardele de față oferă posibilitate profesorilor care predau educația civică la clasele a V – XII să arunce o privire retrospectivă asupra propriei activități comparînd-o cu prevederile ce se conțin în document.

CONTINUT

INTRODUCERE

Înainte de a prezenta standardele pentru profesorii de educație civică, ținem să aducem la cunoștință ce se are în vedere prin conceptul de standard.

Noțiunea de „standard” este percepută ca ceva ce impune cu strictețe, fie o caracteristică calitativă, fie alta cantitativă: este un șablon, o normă pentru toți, un nivel al calității, etc. O asemenea abordare își trage rădăcinile din conceptul de standarde tehnice de tip ISO (STAS).

În literatura educațională prin standard de obicei se înțeleg următoarele:

- nivel de performanță – fiind asociat „descriptorilor de performanță” și aceștia din urmă fiind definiți ca „standarde de evaluare”;
- nivel minim de performanță acceptat – fiind echivalat cu „baremul”;
- nivel ideal de performanță – fiind echivalat cu „etalonul”;
- lege, normă, regulă (chiar „dogmă”) de construire a unui demers educațional;
- criteriu /set de criterii pentru judecarea calității unui sistem /proces educațional.¹

Tendențele actuale de interpretare și definire a standardelor poartă o amprentă mult mai dinamizată /dinamizantă, ce redă nu doar cadrul fix al obiectului /fenomenului /evenimentului „standardizat” ci și parcursul spre acest cadru, în unele cazuri chiar și dinspre acesta către un obiectiv mai îndepărtat, mai strategic.² Necesitatea unei asemenea interpretări este vădită, mai ales pentru contextul nostru socio-politic, în care dezastrul tranziției, prăbușirea valorilor anterioare, incertitudinea etc. ascund în ceață ținta care trebuie atinsă în primul rînd și căile optime de realizare a celor propuse.

¹ Șerban Iosifescu, *Standarde manageriale și de formare managerială*, București, noiembrie 2000.

² Idem.

În fapt, nu există standarde educaționale mondiale – fiecare sistem de învățământ are propria abordare a standardelor. Un lucru este însă absolut necesar și anume- transparența, ceea ce înseamnă că modul de definire, de elaborare și de utilizare a standardelor trebuie bine descris și fundamentat.³

În acest document, prin standarde înțelegem un *set de criterii* pentru judecarea calității serviciilor prestate de către profesor. Fiecare standard conține un șir de *indicatori*, care prezintă nivelul minim / obligatoriu și este echivalat cu baremul.

Formatul documentului de față este alcătuit astfel ca să faciliteze perceperea conținutului și înțelegerea lui. Înainte ca standardul să fie enunțat, este indicat domeniul la care se referă – proiectarea instruirii, managementul clasei, instruirea, evaluarea, relațiile de parteneriat, dezvoltarea profesională. Acest fapt este comod pentru orientarea atenției cititorului la aspectele care îl interesează la moment. După enunțarea standardului, urmează descrierea lui, iar apoi – indicatorii nivelului obligatoriu /de bază ai performanțelor, urmat de indicatorii nivelului superior /pretins. Nu toate standardele vor conține descrierea nivelului superior – etalonul.

În ce privește utilizarea standardelor, acest aspect rămîne la latitudinea profesorilor înșiși. Modul de utilizare a setului de standarde nu necesită cunoașterea unor secrete sau posedarea unor informații speciale . Profesorul poate compara propria performanță cu cea descrisă în standarde. El poate de asemenea analiza periodic propria activitate, apelînd la ajutorul colegului /colegilor în cadrul unor ședințe ordinare din școală sau pur și simplu după activitățile didactice (lecții, ș.a.).

S-a ținut cont atît de părerile profesorilor de educație civică care au avut posibilitatea de a-și exprima opinia în cadrul unui seminar de evaluare, cît și de rezultatele expertizei specialiștilor din domeniul standardizării în învățământ.

³ Ministerul Educației și Cercetării din România, Consiliul Național pentru Curriculum, Serviciul Național de Evaluare și Examinare, Centrul Național pentru Dezvoltarea Învățămîntului Profesional și Tehnic, Institutul de Științe ale Educației, *Standarde de învățare și evaluare*, București, decembrie 2002.

STANDARDELE: ASPECTUL GENERAL

PROIECTAREA INSTRUIRII

Standardul I Cunoașterea și înțelegerea curriculumului

Profesorul de educație civică cunoaște și înțelege conceptele-cheie și cadrul curriculumului național și cel al disciplinei, standardele ei educaționale, fapt care îi permite proiectarea, desfășurarea și evaluarea activităților de instruire.

Standardul II Proiectarea didactică a cursului

Profesorul de educație civică elaborează proiecte de scurtă și lungă durată a cursului, operaționalizând obiectivele educative și selectând strategiile de învățare adecvate fiecărui obiectiv propus.

Standardul III Adaptarea instruirii la necesitățile individuale

Profesorul de educație civică aplică concepte, metode și teorii despre dezvoltarea umană și selectează strategii de instruire și materiale de învățare adecvate vârstei, nivelului de pregătire anterioară, valorilor culturale și nevoilor individuale de educație a elevilor.

MANAGEMENTUL CLASEI

Standardul IV Mediul fizic al cadrului de învățare

Profesorul de educație civică menține la nivel spațiul fizic al sălii de clasă în conformitate cu normele sanitaro-epidemiologice, asigurând astfel protecția sănătății și vieții elevilor.

Standardul V Mediul psihologic

Profesorul de educație civică creează atmosfera de colaborare, climatul psihologic în clasă care stimulează activitatea de învățare, gândirea, aprecierea, creativitatea, democratizarea și umanizarea relațiilor.

Standardul VI Managementul elevilor și grupurilor

Profesorul de educație civică asistă elevii în lucrul lor independent și cel de colaborare în cadrul grupurilor spre realizarea obiectivelor

lecției, activităților didactice și a celor educative, contribuie la dezvoltarea automanagementului elevilor și grupurilor.

Standardul VII Managementul resurselor și timpului

Profesorul de educație civică utilizează optimal resursele disponibile și structurează timpul școlar și extrașcolar astfel ca elevii să aibă posibilitatea să se angajeze în activitățile de învățare.

Standardul VIII Motivarea elevilor

Profesorul de educație civică oferă elevilor sarcini de lucru provocatoare, interesante, de natură să stimuleze dezvoltarea lor intelectuală și socială.

INSTRUIREA

Standardul IX Comunicarea

Profesorul de educație civică comunică în mod eficient și cu relevanță, utilizând concepții, concepte și simboluri adecvate și ținând seama de context și de audiență.

Standardul X Strategii de predare

Profesorul de educație civică utilizează multiple forme și metode pentru realizarea obiectivelor și variate strategii de instruire pentru încurajarea dezvoltării gândirii critice, rezolvării de probleme și abilităților de performanță .

Standardul XI Monitorizarea procesului de instruire

Profesorul de educație civică monitorizează procesul de instruire a elevilor și fixează noi obiective pentru progresul lor.

Standardul XII Formarea și dezvoltarea competențelor civice

Profesorul de educație civică formează și dezvoltă la elevi cunoștințe, abilități și atitudini necesare unui cetățean al societății democratice.

Standardul XIII Evaluarea

Profesorul de educație civică utilizează variate forme și metode de evaluare pentru a urmări dezvoltarea și învățarea elevilor și îi ajută să-și urmărească și să reflecteze asupra propriului progres.

RELAȚII DE PARTENERIAT

Standardul XIV Relațiile cu membrii comunității școlare

Profesorul de educație civică colaborează cu alți profesori și membri ai comunității școlare în vederea realizării standardelor educaționale, obiectivelor curriculare, scopurilor și politicilor școlii precum și a intereselor comune.

Standardul XV Relațiile cu părinții și membrii comunității locale

Profesorul de educație civică stabilește relații de parteneriat cu părinții și cu potențialii factori de instruire/ educare din comunitate în scopul eficientizării procesului educativ.

DEZVOLTAREA PROFESIONALĂ

Standardul XVI Dezvoltarea profesională și autoperfecționarea

Profesorul de educație civică este un practician reflexiv, care evaluează permanent efectele propriilor acțiuni asupra altora și care participă la diverse activități de formare continuă.

STANDARDELE PENTRU PROFESORII DE EDUCAȚIE CIVICĂ

PROIECTAREA INSTRUIRII

Standardul I Cunoașterea și înțelegerea curriculumului

Profesorul de educație civică cunoaște și înțelege conceptele-cheie și cadrul curriculumului național și cel al disciplinei, standardele educaționale, fapt care îi permite proiectarea, desfășurarea și evaluarea activităților de instruire.

Indicatori

Profesorul de educație civică:

1. este la curent cu prevederile ce se conțin în documentele normative referitoare la curriculumul național și cel la decizia școlii;
2. cunoaște și înțelege bine cadrul curricular al disciplinei;

3. ține cont de standardele curriculare ale disciplinei în timpul proiectării activităților de instruire;
4. cunoaște la nivel înalt structura, conținutul, conceptele-cheie ale disciplinei, precum și metodele de cercetare specifice educației civice și poate să le selecteze pentru proiectul respectiv (de lungă, scurtă durată, proiect de cercetare);
5. cunoaște la nivel înalt, înțelege și selectează corect metodele de instruire specifice educației civice;
6. cunoaște bine și aplică diverse modele de proiectare didactică.

Standardul II Proiectarea didactică a cursului

Profesorul de educație civică elaborează proiecte de scurtă și lungă durată a cursului, operaționalizând obiectivele educative și selectând strategiile de învățare adecvate fiecărui obiectiv propus.

Indicatori

Profesorul de educație civică:

1. elaborează independent proiecte didactice de scurtă și de lungă durată conform curriculumului;
2. selectează independent și operaționalizează obiectivele educaționale care vor fi propuse elevilor;
3. planifică independent instruirea astfel ca să ajungă la un progres considerabil al elevilor;
4. identifică și concepe activități de învățare relevante pentru contextul real de viață cotidiană, particularitățile de vîrstă ale elevilor, interesele, cunoștințele, înțelegerea, abilitățile și experiențele lor;
5. planifică lecția și alte activități instructiv-educative în corespundere cu cerințele contemporane față de ele, bazîndu-se pe cunoașterea subiectului materiei, a elevilor, a comunității și a obiectivelor curriculare;

6. selectează strategiile de învățare adecvate fiecărui obiectiv propus;
7. concepe modul de organizare a activităților elevilor în funcție de situația de învățare;
8. știe cum să proiecteze procesul de formare a capacităților- cheie cerute de standardele curente ale educației civice;
9. înțelege subiectul ,fapt care îi permite să ofere multiple explicații și să aplice variate strategii instructionale, astfel ca toți elevii să învețe.

Standardul III Adaptarea instruirii la necesitățile individuale

Profesorul de educație civică aplică concepte, metode și teorii despre creșterea și dezvoltarea umană și selectează strategii de instruire și materiale de învățare, care sînt adecvate vârstei, pregătirii anterioare, valorilor culturale și nevoilor individuale de educație a elevilor.

Indicatori

Profesorul de educație civică:

1. poate să determine particularitățile individuale ale elevilor și să țină cont de ele în procesul proiectării didactice;
2. identifică și evaluează nevoile educaționale speciale;
3. analizează profund și în mod sistematic caracteristicile informației care urmează să fie predată;
4. analizează profund și sistematic conținuturile nou- introduse în programe;
5. la nivel reproductiv, realizează conceptele, metodele și teoriile despre dezvoltarea umană, cum ar fi învățarea, motivarea, comportamentul, percepția și personalitatea;
6. poate selecta bine strategiile de instruire și materialele de învățare care sînt adecvate vârstei, pregătirii anterioare, valorilor culturale și nevoilor individuale de educație a elevilor;

7. utilizează efectiv datele elevilor, observări ale predării și sugestiile colegilor pentru îmbunătățirea practicii de predare;
8. creează premise /condiții necesare pentru instruirea eficientă a elevilor;
9. se străduiește să proiecteze instruirea în măsura în care toți elevii, indiferent de pregătirea și interesele lor, să fie implicați în activități.

MANAGEMENTUL CLASEI

Standardul IV Mediul fizic al cadrului de învățare

Profesorul de educație civică menține la nivel spațiul fizic al sălii de clasă în conformitate cu normele sanitaro-epidemiologice, asigurând astfel protecția sănătății și vieții elevilor.

Indicatori

Profesorul de educație civică:

1. stabilește un mediu în corespundere cu cerințele normative în care elevii se simt în siguranță;
2. amenajează spațiul de lucru în conformitate cu cerințele sanitaro-epidemiologice;
3. încurajează participarea elevilor la organizarea și amenajarea spațiului de lucru /cadrului de învățare.

Standardul V Mediul psihologic

Profesorul de educație civică creează atmosfera de colaborare, climatul psihologic în clasă care stimulează activitatea de învățare, gândirea, aprecierea, creativitatea, democratizarea și umanizarea relațiilor.

Indicatori

Profesorul de educație civică:

1. stabilește și menține cu participarea benevolă a elevilor siguranța și securitatea în cadrul clasei;

2. stopează cu promptitudine comportamentele inadecvate ale elevilor și mediază eficient majoritatea conflictelor;
3. dezvoltă un mediu psihologic de deschidere, încredere, corectitudine, respect reciproc, susținere și curiozitate;
4. oferă modele de conduită exemplară prin propriul comportament;
5. modelează și susține autodisciplina și responsabilitatea elevilor.

Standardul VI Managementul elevilor și grupurilor

Profesorul de educație civică asistă elevii în lucrul lor independent și cel de colaborare în cadrul grupurilor spre realizarea obiectivelor lecției, activităților didactice și educative, contribuie la dezvoltarea automanagementului elevilor și grupurilor.

Indicatori

Profesorul de educație civică:

1. dirijează procesul de învățare în cadrul grupurilor în corespundere cu cerințele necesare pentru dezvoltarea fiecărui elev;
2. creează un cadru de învățare în care este încurajată angajarea activă în învățare și automotivarea;
3. încurajează elevii să se concentreze și să persevereze în învățare pe perioade susținute, să asculte cu atenție și să vorbească despre experiențele lor în grupuri mari sau mici;
4. monitorizează lucrul grupurilor și intervine în timpul activităților pentru a asigura realizarea sarcinilor propuse și disciplina, folosind metodele pedagogiei umaniste.

Standardul VII Managementul resurselor și timpului

Profesorul de educație civică utilizează optimal resursele disponibile și structurează timpul școlar și extrașcolar astfel ca elevii să aibă posibilitatea să se angajeze în activitățile de învățare.

Indicatori

Profesorul de educație civică:

1. structurează timpul școlar și extrașcolar astfel încât să fie realizate toate sarcinile și obiectivele propuse și fără a supraîncărca elevii, oferind posibilități pentru odihnă, pregătirea temelor pentru acasă și dezvoltarea aptitudinilor politice;
2. alocă și structurează timpul astfel, încât elevii au posibilitatea să se angajeze în activitățile de învățare;
3. utilizează efectiv și econom resursele disponibile ale comunității pentru realizarea obiectivelor educaționale;
4. este apt să convingă și să invite persoane din comunitate, care oferă experiențe și cooperare, participă la procesul instructiv-educativ, poate organiza corect activitatea lor și le acordă ajutorul necesar.

Standardul VIII Motivarea elevilor

Profesorul de educație civică oferă elevilor sarcini de lucru provocatoare, interesante, de natură să stimuleze dezvoltarea lor intelectuală și socială.

Indicatori

Profesorul de educație civică:

1. poate convinge elevii în procesul educației civice;
2. utilizează efectiv toate metodele cunoscute pentru a convinge elevii în necesitatea formării la ei a simțului civic, a patriotismului, a dăruirii pentru Patrie;
3. este apt să îmbine interesele, necesitățile copiilor în scopul formării la ei a calităților civice;
4. este capabil să implice elevii în activități, care contribuie în cel mai efectiv mod la formarea pozițiilor civice;
5. angajează în mod efectiv fiecare elev în experiențe de învățare relevante care încurajează performanțele înalte;
6. provoacă elevii la acceptarea responsabilităților pentru propria lor învățare.

INSTRUIREA

Standardul IX Comunicarea

Profesorul de educație civică comunică în mod eficient și cu relevanță, utilizând concepții, concepte și simboluri adecvate și ținând seama de context și de audiență.

Indicatori

Profesorul de educație civică:

1. are nevoie acută de și interes profund de a comunica cu copiii;
2. comunicarea profesor-elev are caracter formativ-cognitiv, afectiv, psihomotor cu reflecții pozitive educative;
3. este apt de a găsi limbă comună cu diverse categorii de elevi și persoane;
4. ascultă eficient și atent, asigurând retroacțiunea (feedbackul);
5. selectează și utilizează tehnici de comunicare verbală și nonverbală, care favorizează învățarea activă, colaborarea și interacțiunile din cadrul clasei.

Standardul X Strategii de predare

Profesorul de educație civică utilizează multiple forme și metode pentru realizarea obiectivelor și variate strategii de instruire pentru încurajarea dezvoltării gândirii critice, rezolvării de probleme și abilităților de performare.

Indicatori

Profesorul de educație civică:

1. cunoaște bine avantajele și dezavantajele metodelor de instruire și este capabil să aleagă și să utilizeze variate metode pentru realizarea obiectivelor în situații concrete;
2. utilizează efectiv metodele și procedeele care susțin eficiența învățării și realizările înalte ale elevilor;
3. utilizează permanent și la un nivel înalt, ideile novatoare, le aplică pentru modernizarea procesului de învățămînt;

4. utilizează efectiv diverse metode și produce oportunități pentru o învățare structurală, generează multiple căi de cunoaștere;
5. poate ține cont de ideile și propunerile elevilor privind conținutul și desfășurarea lecției;
6. știe și poate propune activități de învățare care solicită elevilor eforturi intelectuale de un înalt nivel de complexitate;
7. știe și poate prezenta elevilor conținutul într-un mod provocator, clar și captivant, utilizând tehnologii interactive adecvate;
8. cunoaște și utilizează strategii instrucționale alternative.

Standardul XI Monitorizarea procesului de instruire

Profesorul de educație civică monitorizează procesul de instruire a elevilor și fixează noi obiective pentru progresul lor.

Indicatori

Profesorul de educație civică:

1. se asigură că elevii receptează și consolidează cunoștințele, deprinderile și înțeleg conceptele- cheie ale obiectului;
2. notează și monitorizează activitățile din clasă ale elevilor, oferind un feedback oral sau scris constructiv;
3. monitorizează realizarea sarcinilor pentru a asigura performanța planificată;
4. se asigură că fiecare elev stăpânește cunoștințele și abilitățile esențiale desemnate de curriculum.

Standardul XII Formarea și dezvoltarea competențelor civice

Profesorul de educație civică formează și dezvoltă la elevi cunoștințe, abilități și atitudini necesare unui cetățean al societății democratice.

Indicatori

Profesorul de educație civică:

1. încurajează elevii să achiziționeze principiile și valorile pe care se bazează o societate democratică, prin cunoașterea instituțiilor și a legilor, prin înțelegerea regulilor vieții sociale și politice;
2. organizează și desfășoară în mod efectiv activități în cadrul cărora elevii învață a-și asuma responsabilități individuale și colective;
3. propune sarcini care dezvoltă gândirea critică și încurajează exersarea ei în situațiile din viața cotidiană;
4. promovează tradițiile naționale, valorile democratice, respectul față de legislația în vigoare, față de drepturile, libertățile fundamentale și responsabilitățile omului, pune în valoare patrimoniul național și universal.

Standardul XIII Evaluarea

Profesorul de educație civică utilizează variate forme și metode de evaluare pentru a urmări dezvoltarea și învățarea elevilor și îi ajută să-și urmărească propriul progres și să reflecteze asupra lui .

Indicatori

Profesorul de educație civică:

1. obiectiv, corespunzător criteriilor elaborate pentru educația civică, evaluează, raportează rezultatele și își asumă răspunderea pentru procesul de evaluare;
2. evaluează performanțele de învățare ale elevilor în baza unui sistem validat;
3. poate elabora și aplica instrumente pentru evaluarea curentă și sumativă;
4. asigură o evaluare transparentă, validă, cinstită și congruentă cu obiectivele cursului;
5. poate utiliza strategiile de evaluare formală și informală în apreciere;
6. evaluează învățarea elevilor utilizând formele și metodele de evaluare orală, scrisă, acțională;

7. analizează și evaluează obiectiv învățarea elevilor, face ajustări potrivite la instruire;
8. utilizează la un nivel înalt multiple metode și colectează sistematic date despre abilitățile și înțelegerea elevilor;
9. ghidează elevii spre autoevaluare și evaluare reciprocă;
10. poate recunoaște, stimula și aprecia succesul elevilor;
11. elaborează cu succes exerciții intermediare, de natură să le permită elevilor să-și autoevalueze procesul de învățare.

RELAȚII DE PARTENERIAT

Standardul XIV Relațiile cu membrii comunității școlare

Profesorul de educație civică colaborează cu alți profesori și membri ai comunității școlare în vederea realizării standardelor educaționale, obiectivelor curriculare, scopurilor și politicilor școlii precum și a intereselor comune.

Indicatori

Profesorul de educație civică:

1. manifestă calitățile așteptate de la un educator profesionist: competență, perseverență, deschidere spre colaborare, spirit de rezolvare pașnică a conflictelor, inteligență etc.;
2. stabilește relațiile cu elevii în baza respectului reciproc, stilului democratic de comunicare;
3. contribuie la eficientizarea școlii colaborând cu alți profesori;
4. ascultă opiniile și interacționează efectiv cu colegii, respectând diversitatea perspectivelor;
5. cooperează activ și efectiv cu alți profesori în realizarea programului științific;
6. participă activ la planificarea, elaborarea, realizarea activităților organizate în școală în afara lecțiilor.

Standardul XV Relațiile cu părinții și membrii comunității locale

Profesorul de educație civică stabilește relații de parteneriat cu părinții elevilor și cu potențiali factori de instruire /educare din comunitate, în scopul eficientizării procesului educativ.

Indicatori

Profesorul de educație civică:

1. este capabil să stabilească eficient relații de parteneriat cu părinții elevilor, cu potențiali factori de instruire /educare din comunitate: primăria, direcția de învățământ, agenții economici, sponsori etc.;
2. dovedește o cunoaștere efectivă a modalităților de a lucra cu părinții și instituțiile cu responsabilități în domeniul îngrijirii copiilor;
3. încurajează efektiv părinții elevilor pentru discutarea și stabilirea planurilor /programelor educaționale și îi ajută să realizeze aceste planuri;
4. prezintă regulat raporturi informative desfășurate și obiective pentru părinți;
5. colaborează, în privința stabilirii conținutului materiei, cu persoane competente din comunitate.

DEZVOLTAREA PROFESIONALĂ

Standardul XVI Dezvoltarea profesională și autoperfecționarea

Profesorul de educație civică este un practician reflexiv care evaluează permanent efectele propriilor acțiuni asupra altora și participă la diverse activități de formare continuă.

Indicatori

Profesorul de educație civică:

1. este conștient de necesitatea dezvoltării și autoperfecționării cunoștințelor și abilităților profesionale;
2. poate monitoriza obiectiv performanțele profesionale;
3. asimilează eficient deprinderi de lucru cu cartea, de elaborare a planului lecției, de efectuare a conspectelor etc.;
4. este la curent cu noile descoperiri în pedagogie și în domeniul educației civice;
5. participă la planificarea și implementarea strategiilor pentru creșterea și dezvoltarea profesională proprie și a colegilor lui;
6. reflectă asupra propriei practici și face reglările necesare pentru a spori învățarea elevilor;
7. participă activ la diverse cursuri de formare continuă cum ar fi: stagii de formare, cursuri speciale, proiecte educaționale, proiecte de management școlar etc.
8. este capabil să evidențieze avantajele și dezavantajele, analizând sfaturile altora ca să țină cont de ele în propria practică;
9. este un practician reflexiv care evaluează continuu efectele acțiunilor și opțiunilor proprii asupra altora (elevilor, părinților și altor profesioniști din comunitatea școlară) și care caută activ în afară oportunități de creștere profesională;
10. participă activ, permanent și cu rezultate înalte în dezvoltarea profesională racordată la planul de dezvoltare a școlii și prioritățile statului;
11. încurajează efectiv alți profesori și persoane pentru a face schimb de experiență.

ETICA PROFESIONALĂ A PROFESORULUI DE EDUCAȚIE CIVICĂ

Particularitățile ce țin de temperamentul și caracterul profesorului de educație civică, evident, nu pot fi standardizate. Însă este necesar de a oferi o direcție, un model, un sistem de referință de care s-ar conduce și profesorii cu un stagiul bogat de activitate, și tinerii specialiști, care de abia sînt la început de carieră.

Indicatorii de mai jos, care caracterizează profesorul de educație civică cu un nivel etic înalt, nu sînt ordonați după importanța lor – ei toți sînt importanți. Acești indicatori se referă preponderent la activitatea profesională a profesorului, la activitatea lui în cadrul instituției de învățămînt.

Standardul VII Etica profesională a profesorului de educație civică

Profesorul de educație civică servește drept exemplu demn de urmat pentru elevi și colegi în ceea ce privește manierele și stilul de comunicare.

Indicatori

Profilul profesorului de educație civică ar trebui să fie desemnat de următoarele caracteristici:

1. în activitatea sa profesorul respectă cerințele morale venite atât din partea colegilor, cât și de la ceilalți membri ai comunităților școlare și locale;
2. în procesul de instruire profesorul utilizează metode, tehnici, procedee care nu lezează personalitatea elevilor;
3. profesorul tratează cu respect membrii societății, indiferent de statut;
4. profesorul posedă o cultură aleasă a vorbirii și scrierii;
5. profesorul păstrează confidențialitatea la cerința elevilor și a colegilor în privința unor fapte, informații ce nu lezează mersul bun /legal al lucrurilor;

6. comportamentul profesorului este dirijat de asemenea principii etice, cum ar fi: corectitudinea și acuratețea științifică în timpul selectării, prelucrării și prezentării materialelor instructive; refuzul de a lua hotărâri pripite; expunerea și argumentarea propriilor viziuni asupra problemelor controversate în orișice mediu, chiar și în polemica cu autoritățile;
7. în interesele dezvoltării elevului, profesorul respectă scopurile, politicile și standardele educaționale ale instituției în care profesează el;
8. profesorul se bucură de o autoritate reală, dobândită prin profesionalism, moralitate, flexibilitate și consecvență;
9. profesorul prezintă un bun exemplu pentru elevi prin prezența lui și prin conduita personală și profesională;
10. în lucrul său cu elevii, familiile și alți membri ai comunității, profesorul reflectă așteptările din partea acestora ca un educator profesionist, capabil să recunoască propriile eșecuri și să simtă nevoia de a se ajusta.

OBLIGAȚIILE FUNCȚIONALE ALE PROFESORULUI DE EDUCAȚIE CIVICĂ

În cadrul colectivului pedagogic, profesorul de educație civică, ca și cei de orice specialitate /specializare, este obligat să respecte /să țină cont de un set de norme, care optimizează colaborarea, cooperarea cu colegii și alți membri ai comunității școlare. Pentru ca colectivul pedagogic să realizeze cu succes obiectivele educației civice stabilite, este necesar ca fiecare profesor de educație civică să cunoască și să conștientizeze necesitatea respectării obligațiilor, care ,de fapt, sînt condiția de fond a lucrului în echipă. În rîndurile ce urmează sînt enumerate obligațiile profesorului de educație civică; unele din ele sînt prezente în Legea învățămîntului nr. 547 – XIII din 21.07.1995 (Monitorul Oficial nr. 62 – 63/692 din 09.11.1995).

Pentru armonizarea lucrului în colectivul pedagogic profesorul de educație civică este obligat:

- să cunoască și să înțeleagă îndatoririle sale profesionale în relație cu politica educațională și practicile școlii;
- să respecte în activitatea sa normele de etică, să cultive prin propriul exemplu valorile general-umane;
- să asigure buna desfășurare a procesului instructiv-educativ, însușirea temeinică a programelor de studii și dezvoltarea competențelor elevilor;
- să asigure securitatea vieții și ocrotirea sănătății copiilor în procesul de învățămînt;
- să desfășoare procesul de educație și instruire în spiritul stimei față de familie și alți membri ai societății;
- să educe o atitudine grijulie față de mediul înconjurător și monumentele istorice;
- să-și perfecționeze în permanență calificarea profesională, măiestria pedagogică;
- să nu admită propaganda șovină, rasială, politică, religioasă, militaristă;
- să nu implice elevii în acțiuni de stradă, cum ar fi mitingurile, demonstrațiile, pichetările etc. cu caracter antisocial;
- să-și asume responsabilitatea de autodezvoltarea sa profesională;
- să-și asume responsabilitatea de managementul și monitorizarea procesului de învățare.

SUGESTII PENTRU AUTOEVALUARE⁴

În acest capitol vor fi descrise unele aspecte ale evaluării proprii activități/ personalități a profesorului.

Autoevaluarea constituie o formă suplimentară de apreciere a activității profesorului și este cea mai neglijată modalitate de evaluare. Autoevaluarea poate fi utilizată:

- în scopul îmbunătățirii calității conținutului predat și eficientizarea predării;

⁴ Materialul din acest capitol este selectat și adaptat de pe pagina web http://www.actrus.ro/buletin/1_2000/EVALUAREA.htm

- pentru îmbunătățirea experiențelor educaționale pe care profesorul le oferă elevilor;
- pentru identificarea particularităților ce țin de profesionalism și necesită dezvoltare pentru o predare mai bună;
- pentru a dezvolta capacitatea de apreciere a propriei activități / personalități în modul cel mai corect /obiectiv.

Autoevaluarea, ca și alte forme de evaluare, poate fi folosită în scopul aprecierii și dezvoltării. De exemplu, o persoană poate privi retrospectiv pentru a estima cât de bine face un anumit lucru sau pentru a dezvolta ceea ce face. Autoevaluarea poate fi, de asemenea, folosită pentru a reflecta la conținutul celor predate, la propriile acțiuni sau la procesul de predare propriu-zis. Cu alte cuvinte, autoevaluarea poate vărsa lumină asupra eficienței propriei activități.

Autoevaluarea ar servi în calitate de mecanism de adaptare / acomodare mai eficientă a profesorului la o situație concretă, care i-ar permite să ia în considerație și alte opțiuni, cum ar fi doleanțele colegilor, elevilor, părinților elevilor etc. S-a observat că autoevaluarea stimulează un nivel mai înalt de gândire, întărește stima de sine și încrederea în propriile forțe, simțul răspunderii.

De obicei, un om când se autoapreciază răspunde la întrebările:

- Cine sînteu? (capacități, cunoștințe, etc.; caracter, temperament, etc.)
- Ce am făcut?
- Cum am făcut?
- De ce am procedat astfel?
- Cum aș putea să procedez mai bine?

Există două tipuri principale de autoevaluare:

- autoevaluarea care se bazează pe reamintire și reflecție, și
- autoevaluarea care se bazează pe informațiile culese.

Autoevaluarea care se bazează pe reamintire și reflecție poate fi mai mult sau mai puțin obiectivă. În cazul când ea se bazează preponderent pe intuiție la o anumită etapă va necesita, totuși, precizarea propriilor criterii de apreciere.

Autoevaluarea care se bazează pe informațiile culese pretinde la un grad de obiectivism mai avansat. Această formă necesită culegerea informației pentru stabilirea acelor aspecte sau modul de predare / comportare care ar trebui, eventual, schimbate.

O modalitate de evaluare a propriei activități servește colectarea feedbackului venit din partea elevilor la care profesorul predă. Această modalitate se bazează pe principiul potrivit căruia în cazul când doriți să știți dacă restaurantul este bun, întrebați pe clienți, iar nu pe bucătar sau pe proprietar. Aprecierile elevilor devin pe drept cuvânt un test-cheie privind eficiența predării.

Observările demonstrează că profesorii și elevii atribuie importanță diferită diferitor aspecte și dimensiuni ale predării. Elevii pun accent preponderent pe:

- aspectele interesante, stimulative ale lecției /discursului;
- claritate și modulația vorbirii profesorului.

Profesorii atribuie mai multă importanță:

- provocărilor intelectuale;
- încurajării gândirii independente;
- motivării elevilor.

Și profesorii și elevii valorifică:

- preocuparea și respectul profesorului pentru elev;
- natura și valoarea materialului de curs;
- frecvența și calitatea feedbackului oferit elevilor;
- deschiderea profesorului către opiniile altora;
- încurajarea de către profesor a punerii de întrebări și a discuțiilor.

Metodele de colectare a acestor date, în linii mari, se divizează în două. Cea dintâi are un caracter ocazional, intuitiv. Ea poate permite privirea în adâncime a problemelor, dar poate lăsa loc și pentru prejudecăți. Datele obținute trebuie să constituie punctul de plecare pentru colectarea sistematică a datelor, care comportă:

- discuții libere, structurate
- chestionare
- analiza documentelor

- liste de control
- scări de notare
- analiza transcrierilor.

Evaluarea reciprocă între lectori constituie o altă modalitate de apreciere a activității profesorului. Perechi sau grupuri de lectori convin asupra unui număr de criterii și apoi își urmăresc reciproc prelegerile și seminariile. Ei pot analiza alternativ modulele unora și ale altora. Metoda își are valoarea ei, dar este important ca observatorii să fie animați de un spirit constructiv și să admită că există diferite modalități de structurare a informației.

Folosirea chestionarelor

Pentru a colecta datele de care se interesează, profesorul ar trebui să precizeze contextul desfășurării acestui proces, să întocmească un chestionar, să-l aplice, să prelucreze datele obținute și să valorifice constatările efectuate.

Precizarea contextului

- Ce informații doriți să obțineți?
- De ce doriți acest lucru?
- Ce surse aveți la dispoziție?
- Cine va vedea constatările?

Întocmirea chestionarului

- Îl veți întocmi dvs.? Veți folosi unul deja încercat și verificat? Veți adapta vreunul?
- Vor exista scări de apreciere sau răspunsurile lor vor fi libere?
- Sînt întrebările destul de specifice / generale?
- Urmăresc acestea obținerea unui volum prea mare de informații?
- Reflectă preocupările elevilor?
- Se referă la probleme la care elevii sînt în măsură să răspundă?
- Sînt formulate corespunzător?
- Sînt clare?

Folosirea chestionarului

- Cine va face aceasta?
- În ce fază a cursului?

- Cînd anume în cadrul prelegerii /seminarului?
- Ce procentaj de răspunsuri urmăriți să obțineți?
- Cît de des intenționați să distribuiți chestionarele?

Prelucrarea datelor

- Cine o va face?
- Cum se va face?
- Cît timp va fi necesar?
- Ce formă va lua suma de informații obținute?
- Cum veți ști dacă rezultatele obținute sînt demne de încredere?

Punerea în valoare a constatărilor

- Cui îi incumbă această responsabilitate?
- Cînd se va face acest lucru?
- Cum se va face?
- În ce mod vor fi monitorizate schimbările?

Mai jos urmează două exemple de chestionare: unul – privind opiniile elevilor despre calitatea predării, iar cel de-al doilea prezintă un set de întrebări care îl ajută pe profesor să conștientizeze unele aspecte ale propriei practici de instruire /educare.

Formular ce cuprinde reacțiile (feedbackul) studenților

Această grilă de apreciere a fost întocmită și folosită la Curtin University din Perth, Australia de Vest.

Curs.....

Lector.....

Păreră dumneavoastră despre curs /profesor

Vă rugăm să notați fiecare din cele șase criterii potrivit scării de mai jos, adăugînd, dacă doriți, și eventuale comentarii.

7 =Remarcabil; 6 =Foarte bun; 5 =Bun; 4 =Mediu; 3 =Mediocru; 2 =Slab; 1 =Extrem de slab

1. Organizare 7 6 5 4 3 2 1

Lectorul dă îndrumările necesare, făcînd astfel ca cerințele cursului să fie clare.

Cu acest lector știu ce se așteaptă de la mine.

2. Feedback 7 6 5 4 3 2 1

Lectorul furnizează un feedback semnificativ și adecvat.

Acest lector urmărește activitatea mea și îmi spune părerea sa despre aceasta.

3. Competență 7 6 5 4 3 2 1

Lectorul stăpînește materia predată.

Este evident că acest lector știe despre ce vorbește.

4. Comunicare 7 6 5 4 3 2 1

Lectorul transmite eficient mesajul educațional.

Acest lector face ca mesajul să fie receptat de studenți.

5. Receptivitate 7 6 5 4 3 2 1

Lectorul este sensibil la nevoile studenților, atît la nivel individual cît și de grup.

Acest lector manifestă o sinceră preocupare pentru studenți.

6. Comparație între acest lector și alții 7 6 5 4 3 2 1

În lumina criteriilor de mai sus și luînd în considerare natura și dificultatea relativă a acestui curs, cum îl apreciați pe acest lector în comparație cu alți lectori pe care i-ați avut?

Setul de întrebări ce urmează este elaborat de HERDSA (Higher Education Research and Development Society of Australasia – o asociație profesionistă a celor care activează pentru îmbunătățirea predării și /sau cercetează și dezvoltă educația în învățămîntul superior) și conține 47 de întrebări. Ideea principală constă în citirea întrebărilor, oferirea unor răspunsuri la aceste întrebări și reflectarea asupra propriilor răspunsuri pentru a descoperi dacă ele indică la cele șapte domenii puse în discuție: proiectarea învățării, relația cu elevii, predarea pentru învățare, evaluarea și oferirea feedbackului, evaluarea predării, dezvoltarea profesională și influențarea contextului propriei instituții.

Proiectarea pentru învățare

O bună parte a învățării este în strânsă dependență de modul în care elevii percep cursul /subiectele și de expectațiile profesorului. Cerințele cursului /subiectului, conținutul, metodele de predare, politicile și practicile de evaluare precum și resursele de învățare sînt aspecte ale proiectării predării care vor avea un impact serios asupra învățării elevului. Elevii învață mult mai eficient cînd aceste aspecte formează o coerență și cînd ei văd că conținutul cursului este relatat la propriile interese și valori, la obiectivele lor de lungă durată.

1. Ce faceți dvs. pentru a informa elevii despre cerințele cursului/subiectului și pentru a-i ajuta să înțeleagă rațiunea lui?
2. Cînd sînteți disponibil, investigați expectanțele elevilor față de subiectul dvs. și utilizați această informație la adaptarea curriculumului (materialelor) dvs.?
3. Cum luați în considerație experiența de viață a elevilor în subiectul și predarea dvs.?
4. Vă asigurați că există consecvență între obiectivele subiectului, modul de predare și modalitățile de evaluare?
5. Ce oportunități oferiți elevilor la alegerea aspectelor cursului sau evaluării care sînt relevante cu interesele și experiențele lor?
6. Cum încurajați elevii să utilizeze mai efectiv librăria și alte resurse de învățare?
7. Luați în considerație genul, etnia și alte caracteristici ale elevilor din clasa la care predați și răspundeți la necesitățile lor de învățare?

Relația cu elevii

Învățarea nu este doar o activitate pur intelectuală. Ea de asemenea implică dezvoltarea etică și personală. Pentru o asemenea dezvoltare este nevoie de un climat în care respectul reciproc, încrederea și comunicarea deschisă conduc spre examinarea fără de anxietate a propriilor convingeri etice și personale. Elevii au nevoie să discute

preocupările și neînțelegerile /confuziile personale cu profesorii lor și cu alți elevi.

8. Cum arătați elevilor că le respectați valorile și convingerile fără acceptarea neapărată ale acestora?
9. În ce mod ajutați elevii la reflectarea asupra valorilor pe care le au și asupra dezvoltării morale?
10. Ce întreprindeți pentru a încuraja elevii să devină conștienți de propriul potențial de învățare cu ajutorul colegilor și de beneficiile lucrului în grup?
11. În ce mod oferiți asistență personală elevilor și /sau angajați resurse sau agenții care sînt disponibile să-i asiste?

Predarea pentru învățare

Învățarea elevilor și dezvoltarea abilităților lor poate fi îmbunătățită în mai multe moduri. Totuși, pentru a învăța, pentru a-și dezvolta abilitățile și înțelegerea unui subiect sau profesioni, elevul trebuie singur să se angajeze activ. Angajarea activă este însoțită de asemenea lucruri ca modelele de roluri potrivite, activități de învățare precis structurate și de încurajare a reflectării asupra procesului de învățare.

12. Cum arătați elevilor entuziasmul dvs. față de subiect?
13. Depuneți eforturi pentru a fi un exemplu pentru alții în ce privește practicarea profesiei sau disciplina?
14. Ce metode utilizați pentru a induce elevii într-o cercetare și alte forme de implicare activă în viața școlară?
15. Ce pași întreprindeți pentru a extinde activitățile de învățare în afara celor proiectate?
16. Cum țineți seama de preferințele de învățare și participare ale elevilor?
17. Ce metode utilizați pentru a ajuta elevii la reflectarea propriilor intenții de învățare, comportamente și practici și pentru dezvoltarea efectivă a abilităților de învățare pentru o viață?

18. Ce strategii adoptați pentru a ajuta elevii să analizeze critic cunoștințele și practicile acceptate în domeniul de care ține disciplina sau profesia dvs.?
19. Ce activități includeți pentru a face explicite formele de gândire și scriere specifice disciplinei și pentru a ajuta elevii să-și dezvolte competențe în acest sens?
20. Cum formulați întrebările pentru a-i ajuta pe elevi?
21. Cum încurajați elevii să pună întrebări și cum facilitați cu răspunsul dvs. învățarea lor?
22. Cum verificați dacă explicațiile dvs. sînt clare pentru elevi?
23. Cum reacționați cînd elevii întîmpină dificultăți la înțelegerea conținutului, la extragerea esențialului sau la stilul învățării?
24. Dacă este necesar, cum scoateți în vileag cazurile de comportament distructiv /brizant și cum le remediați?

Evaluarea și oferirea feedbackului

Modul de învățare al elevilor este direct afectat de tipul evaluării care este utilizat. Dacă evaluarea nu pierde din vedere învățarea pe de rost, atunci și elevii vor răspunde adecvat. Strategiile efective de evaluare încurajează elevii să se angajeze mai serios și profund în învățarea conținutului cursului. Asemenea strategii necesită oferirea unui feedback constructiv elevilor, reprezentînd cele mai bune măsuri valide și de încredere ale realizărilor.

25. Cum ajutați elevilor să-și dezvolte deprinderea de a-și evalua zilnic propriul lucru?
26. Ce strategii utilizați în oferirea feedbackului imediat elevilor pentru a-i ajuta să-și îmbunătățească performanțele?
27. Identificați aspectele forte și pe cele slabe ale performanțelor elevilor și le oferiți un feedback constructiv despre cum să le îmbunătățească?
28. În ce mod vă asigurați că metodele de evaluare măsoară anume ceea ce ați intenționat să se învețe?

Evaluarea predării

Evaluarea predării și a subiectului /cursului în scopul dezvoltării implică colectarea informației din diverse surse prin diverse metode și utilizarea acestei informații pentru efectuarea schimbărilor. Informația adunată trebuie să includă mai mult decât măsurările rezultatelor. De când calitatea învățării elevului este asociată cu modul lui de învățare, informația de la elevi în ceea ce privește procesele de învățare poate fi o componentă importantă a evaluării.

29. Ce tip de informație despre modul dvs. de predare și despre subiectele predate colectați în mod regulat?
30. Cum modificați modul de predare și /sau proiectarea subiectelor în lumina informației obținute?
31. Cum găsiți /identificați manierele de învățare ale elevilor și modul de predare și /sau proiectare care afectează aceste maniere?
32. Cum utilizați informația obținută în urma examinărilor și evaluărilor elevilor în aprecierea propriei activități de predare și /sau a subiectelor?

Dezvoltarea profesională

Pentru îmbunătățirea calității predării-învățării cadrului didactic este necesar de a extinde activ cunoștințele și abilitățile lor nu numai în domeniul disciplinei pe care o predau sau a profesiei, dar și a modului de predare a lor. Această cale include discuțiile pe marginea problemelor ce țin de predare și învățare cu colegii, lectura despre strategiile de predare, participarea la activitățile de dezvoltare a capacităților de predare, reflecțiile asupra practicii de predare. De asemenea, este utilă implicarea profesorilor cu experiență în susținerea dezvoltării profesorilor mai tineri în ceea ce privește conținutul cursurilor și valorificarea ideilor lor.

33. Ce faceți pentru a menține performanțele dvs. la un nivel ridicat?
34. Ce faceți pentru a fi la curent cu noutățile în domeniul pe care îl predați sau profesional?

35. Ce oportunități creați pentru a discuta aspectele învățării și predării cu colegii?
36. Ce oportunități creați pentru a primi un feedback de la colegi referitor la procesul de predare?
37. Cum stați cu dezvoltarea propriilor abilități și performanțe ca profesor?
38. Ce strategii utilizați la reflectarea asupra propriei practici de predare și identificarea aspectelor care necesită dezvoltare?
39. Participați la seminare, cursuri sau conferințe în cadrul cărora se abordează procesul de predare și învățare?
40. Ce ați citit sau ce cercetări ați efectuat vis-a-vis de predare-învățare?
41. În ce mod vă asigurați că colegii dvs. mai tineri recepționează ajutorul și suportul dvs.?

Participarea la viața instituției

Unele aspecte ale procesului de predare-învățare sînt influențate de contextul instituțional, politic și social în care se desfășoară. O predare bună implică recunoașterea acestor influențe și răspunderea / reacționarea la nivel de departament / instituție / comunitate pentru îmbunătățirea predării învățării.

42. Ce oportunități creați pentru a discuta cu elevii condițiile care afectează învățarea lor?
43. În ce mod contribuiți la procesul de luare a deciziilor în instituția dvs. vis-a-vis de îmbunătățirea predării-învățării?
44. În ce mod mențineți și dezvoltați comunicarea cu colegii dvs. care predau disciplinele din aceeași arie?
45. Această întrebare se referă la prevederi foarte specifice sistemului australian.
46. Rezolvați problemele ce țin de curriculumul disciplinei cu ajutorul catedrei de profesori din instituția în care activați?
47. În ce mod mențineți familiarizarea cu direcțiile politice naționale sau locale, monitorizați efectele asupra predării-învățării și verbalizați preocupările dvs. la forumurile tematice?

